

PLANPROGRAM - HØRINGSUTKAST

HEMSEDAL KOMMUNE

SIST ENDRA: 07.02.2024

STRATEGISK NÆRINGSPLAN 2024-2030

INNHALD

Planprogram - høringsutkast	1
1 INNLEDNING	3
1.1 Bakgrunn	3
1.2 Formål.....	4
1.3 Planprogram	5
2 AKTUELLE LOVER OG FØRINGER	5
2.1 Nasjonale føringer:	5
2.2 Regionale føringer	5
2.3 Kommunale planer	5
3 PLANPROSESS OG MEDVIRKNING	7
3.1 Politisk forankring.....	7
3.2 Organisering av arbeidet	7
3.3 Hovedtemaer og problemstillinger	7
3.4 Medvirkning og planprosess.....	10
4 FRAMDRIFTSPLAN	11

1 INNLEDNING

1.1 BAKGRUNN

Gjeldene strategisk næringsplan ble vedtatt 18.6.2015 og var gjeldende i perioden 2016-2022.

Hemsedal har satt mål om 3000 innbyggere i 2030. Kommunen har hatt jevn vekst over mange år, og for å kunne møte videre vekst på en god måte er det viktig med gode strategier på flere områder. Det være seg innovasjon, bærekraftig næringsutvikling og bo- og bilyst. Hemsedal er en av få distriktskommuner med befolkningsvekst, vi har en helt spesiell posisjon med tanke på bostedsattraktivitet og næringsattraktiviteten er økende (Distriktssenteret)

Kommunen har en aldersfordeling med en stor andel unge voksne i alderen 25 -45 år med et internasjonalt miljø. Dette gjør at Hemsedal foreløpig i mindre grad opplever en generell aldring, med økt forsørgerbyrde for de i arbeidsfør alder sammenliknet med resten av landet. Hemsedals bratte natur, alpinanlegg og urbane tilbud tiltrekker seg «livstiltilflyttere» hovedsakelig fra de skandinaviske land, men også fra Oslo området. Hemsedal opplever de globale trendene i miniatyr. Flere og flere jobber fra hytta og «remote» og mange har en fast base her.

Hemsedal er også en bygd med levende tradisjoner, et rikt landbruk, variert kulturliv og mange frivillige lag og organisasjoner. Vi er en av Norges største reiselivskommuner, og har en betydelig fritidsbefolkning store deler av året. Det er stor aktivitet i kommunen, og nye områder er under utvikling for boligbygging, fritidsboliger, samt næringsområder for handel, turisme og industri. Samtidig møter kommunen utfordringer med økende gjennomgangstrafikk, slitasje på natur, ensarta næringsliv, knapphet med næringstomter, boliger og økende psykiske lidelser spesielt fra unge.

Hele 80 % av verdiskapningen fra næringslivet kommer fra reiselivet eller ringvirkninger herfra. Pandemien gav oss en indikasjon på hvor sårbare vi er med et lite diversifisert næringsliv med en stor andel sesongbasert arbeid. Hemsedal Turisttrafikklag har en målsetning om i 2030 og ha 10 000 varme senger og 5000 hytter og fritidsleiligheter. I tillegg til dette ønsker turistnæringen at Hemsedal fremstår med en helhetlig og attraktiv urban sentrumsakse mellom Trøym og skisenteret.

Hemsedal som turist- og landbruksbygd innebærer utfordringer og muligheter. Samfunnsendringer skjer stadig raskere, og hva som påvirker utviklingen er mangesidig, og blir ofte påvirket av utenforliggende eksterne rammevilkår. I kommuneplanens samfunnsdel legger en til grunn at kommunen sine lokale mål og strategier skal følge FN sine 17 utviklingsmål for bærekraft for å fremme sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft. Disse bærekraftsmålene er verdens felles arbeidsplan, mellom annet for å sikre sosial rettferdighet, god helse, stanse tap av naturmangfold og klimaendringer. (www.fn.no)

Bedriftene er de største endringsaktørene i den store grønne omstillingen vi nå er inne. Fra lineær økonomi til sirkulær økonomi. Fra grå vekst til grønn vekst. En må kutte ned, kutte ut og kutte vekk og tenke nytt og annerledes. Revurdere forretningsmodeller og tenke mer ressurseffektivt. Styrke allerede eksisterende næringsliv, jobbe mer innovativt, og tenke kvalitet kontra kvantitet.

Hemsedal kommunes strategiske næringsplan 2024-2030 skal legge fremgang og bærekraftig vekst til grunn for å opprettholde og finansiere en god og velfungerende bygd og velferd for innbyggerne. Privat og offentlig sektor må innrette seg mot et samfunn med global konkurransedyktighet, grønn vekst og lave utslipp, der FNs bærekraftsmål og de nasjonale klima- og miljømåla ligger til grunn. En handlingsplan for å nå bærekraftsmålene med innsatsområdet næringsliv er en del av målene for den Strategiske næringsplanen.

Hemsedal kommunes samfunnsplan peker på ønsket utvikling med 3000 innbyggere i 2030. Med dagens trender vil et mål kunne være og tilrettelegge og stimulere til om lag 250 arbeidsplasser i perioden der omlag 50 av disse vil jobbe «remote».

Det trengs styrking av allerede eksisterende næringsliv, en må stimulere til en næringsutvikling som gir bærekraftig vekst og verdiskapning, støtte opp under gründerskap og innovasjon og ta initiativ til samarbeid og nettverksbygging. Det må legges til rette for infrastruktur som bredbåndtilgang i grendene, næringstomter og plasskrevende næringsareal.

Stedsutviklingsprosjektet «Smart fjellbygd Trøym» har tatt innover seg en del av denne problemstillingen og gjennomførte høsten 2022 en omfattende medvirkningsprosess som gav viktige retningslinjer for hvordan en kan sy sammen tjenestene og funksjonene i sentrum, koble sammen begge sidene av elva opp mot Holdebakken, og skape mer samspill mellom ulike brukergrupper. En foreslo og legge til rette for bebyggelse med flere ulike funksjoner med næringslokaler på bakkeplan og boliger i etasjene over. En viser til at det bør settes av plass til boliger i sentrum med leiligheter og flermannsboliger i en tettere bebyggelse. En anbefaler videre og gi mer plass for myke trafikanter og huber for biler i utkantene av sentrumssonen. Elven bør brukes mer aktivt, og vende ryggen mot riksvegen og orientere sentrum mer mot elvene Trøymsåni og Hemsila. En bør gjøre det mer attraktivt å gå og sykle elvelangs med «ski inn» til butikker og kafeer. Kan en få på plass Norges første «aktivitetspromenade» mellom Holdebakken og Trøym sentrum hvor en kan gå, sykle og stå på ski?

Som en del av tiltaksplanen i Hemsedal Strategiske næringsplan gjennomførte en våren 2023 forstudien «Gründerhub» for å se nærmere på interessen for en grønn og fremtidsrettet, transparent og pulserende gründerfabrikk i Hemsedal. Et møtested og en hub med kontorer og produksjonslokaler for hele Hallingdal. En ville vurdere bransjesammensetning og hadde en foreløpig formening om å tiltrekke seg tech bedrifter med grønne løsninger og bedrifter i skjæringspunktet opp mot landbruk og reiseliv. Lokale produksjonsbedrifter er tenkt å være en del av dette. En ville videre se nærmere på hvordan ungdom i Hallingdal kan være en ressurs inn i gründerfabrikken slik god erfaring tilsier ved bla Campus Sogndal. Forstudien resulterte i en tydelig interesse for etablering av en gründerhub og prosjektet har derfor gått inn i en forprosjektfase for å konkretisere konsepter og forretningsmodellen rundt denne satsningen.

1.2 FORMÅL

Den strategiske næringsplan skal avklare hva for mål, tiltak og ansvar kommunen som virksomhet og næringsliv har i forhold til næringsutvikling.

En skal gi politikerne og administrasjonen en god innsikt og forståelse for hva for rammer og behov næringslivet har.

Næringsplanen skal være en temaplan (retningsgivende) som bygger på kommunestyret sin visjon; «Saman te tøpps» og Hemsedal turisttrafikklags visjon: «Få alle opp på toppen og inn i varmen».

Næringsplanen skal svare opp næringslivets behov og forventinger. En strategisk næringsplan blir derfor en plan for hva det kommunene kan gjøre for å tilrettelegge for god næringsutvikling i Hemsedal. Ny næringsplan må derfor, i dialog med næringslivet, avdekke hvilke forventninger næringslivet har til kommunen som tilrettelegger for næringsutvikling. Videre skal status, utviklingstrekk og utfordringer innenfor næringsutviklingen i Hemsedal og Hallingdalsregionen beskrives frem mot 2030. I kommunene er det mange avdelinger/personer som har førstelinjekontakt med næringslivet, og slik sett bidrar til næringsutvikling. Planarbeidet skal ivareta alle disse avdelingene/personene, og det skal drøftes hva den enkelte kan gjøre for å bidra til at kommunene oppleves som næringsvennlige. Planen skal videre beskrive hva som er næringslivets behov og forventninger til kommunene, hva regionen skal satse på og hva som er våre fortrinn. Planarbeidet skal konkludere i en strategisk næringspolitikk for Hemsedal med mål, tiltak og virkemidler for perioden 2024 - 2030. Basert på næringsplanen utarbeides det er en årlig handlingsplan som operasjonaliserer arbeidet. Det skal utvikles konkrete og målbare KPI-er som kobles mot planen.

1.3 PLANPROGRAM

Strategisk næringsplan er en temaplan, og ikke en plan som følger prosesskravene i Plan- og bygningsloven. Vi anser det likevel som viktig å ha et planprogram for at berørte innbyggere og organisasjoner lettere kan komme med innspill til prosessen. Næringspolitikken er et bredt felt som angår mange i kommunen. Planprogrammet skal legge til rette for god medvirkning og nødvendige avklaringer i planarbeidet.

2 AKTUELLE LOVER OG FØRINGER

Det næringspolitiske feltet er bredt og tverrfaglig. Dette er noen av de viktigste overordnede føringene for planarbeidet.

2.1 NASJONALE FØRINGER:

- **Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027.** Regjeringen skal legge til rette for bosetning, næringsutvikling og et godt tjenestetilbud i bygd og by i hele landet. Regjeringen legger tilrette for grønn omstilling og økt bærekraftig verdiskaping som gir lønnsomme arbeidsplasser i hele landet. Ressursgrunnlaget og kompetansen som ligger lokalt er viktige fortrinn når nye og eksisterende næringer skal utvikles.
- **FNs bærekraftsmål**, St. Melding 40 (2020-2021) **Mål med mening.** Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030 , samt www.FN.no
- **NHOs kommune NM**, NHOs Kommune-NM er en årlig rangering av de økonomiske prestasjonene og rammebetingelsene for næringslivet i norske kommuner og fylker.
- **NHO Rapport** – «Verden og oss, Næringslivets perspektivmelding 2018»

2.2 REGIONALE FØRINGER

- **Strategisk plan for Hallingdal 2022- 2025** Strategisk plan for Hallingdal skal være en overordnet regional plan som tar stilling til de utfordringene regionen står overfor og som gir retning basert på det regionale utviklings arbeidet fram mot 2025. Hallingdal skal være en god region å bo og oppholde seg i. For å få til dette må vi ha et variert næringsliv og arbeidsplasser til alle. Ambisjonen er at den totale verdiskapingen skal øke og at vi får til dette gjennom innovasjon og nyskaping i et tett samarbeid mellom styresmakter, kunnskapsinstitusjoner og næringsliv. Videre er det et mål å utvikle et moderne og livskraftig samfunn der vi samtidig tar vare på naturen, miljøet og de naturgitte fordelene vi har i Hallingdal. (Smart Village-tankegang) Fordi vi er små, er det et mål at både samfunnsutvikling og utvikling av tjenester skjer i tett samarbeid mellom kommunene i dalen, næringsliv, sentrale styresmakter og folk som bor og oppholder seg i dalen.
- **Rapport: Mulighetsrommet for Vikens næringsliv i etterkant av Korona** (Menon 5/2022) På oppdrag fra Viken har Menon Economics analysert mulighetsrommet for næringsutvikling i Viken og fylkets 12 kommuneregioner i etterkant av koronakrisen. Basert på femfaktormodellen og smart spesialiserings rammeverket til EU peker en på seks mulighetsrom.
- **Notat: Oppdatering av Viken næringsøkonomiske mulighetsrom** (Menon 128/2022)

2.3 KOMMUNALE PLANER

- **Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens overordnede strategiplan.** Den legger føringer for framtidig utvikling av en helårlig og bærekraftig reiselivsutvikling. Med et kreativt og

innovativt entreprenørskap, miljøvennlig infrastruktur og kollektivtilbud samt et landbruk bygd på framtidstru og miljø. Fremtidsbilde sier dette om næringsutvikling:

For å nå målet på maks 2 grader varmere innan år 2100 har Parisavtala no blitt verifisert med strengare miljøkrav med restriksjonar på busetting, hyttebygging, landbruk, og næringsliv med avgrensingar for transportsektoren. Klimaet har blitt merkbart endra dei siste åra og vintersesongen har no blitt redusert med om lag 1 mnd. Sommaren er varmare og tørrare og ein har sett ei auke i attgroinga av kulturlandskapet, ikkje minst grunna redusert beitetrykk. Destinasjon Hemsedal vart i 2021 sertifisert som berekraftig destinasjon og ei rekke miljøtiltak har i ettertid blitt gjennomført. Som eksempel på miljøtiltak er det bygd fleire ladepunkt, nye system for kjeldesortering, samt ny bygningsmasse vert basert på miljøvenleg lokale råstoff. Mykje av tungtrafikken går utanfor kommunen. Over 60% av folketalet på kloden bur no i byar, og ein har sett ei sentraliseringsbølge over heile verda. Dette reduserer nærleiken til urørt natur. Gjestane kjem i hovudsak frå Europa grunna høge miljøavgifter på drivstoff. Ein aukande del av folketalet vert eldre, men med betre helse. Interesse for tilrettelagt og mindre fysisk krevjande aktiviteter er aukande, samstundes er det stor etterspurnad etter helse- og sportsprega aktiviteter. Hemsedal har satsa på naturopplevingar, eksklusiv rekreasjon og helseturisme. Samstundes vert etterspurnaden etter kulturopplevingar med festival og konsertar samt opplevingar på støler med rot i lokal kultur og kortreist mat dekkja. Gondolen frå Sentrum til Totten 2 er open heile året og tek gjester med opp for å nyte utsikta. Hemsedal er satt på kartet som ein av Norges leiande sykkeldestinasjonar, og har fleire heisbaserte stigar tilgjengelig for alle brukargrupper. Hytteutbygginga har blitt samla i færre og større felt. Det er bygd nærare 600 nye hytter dei siste 10 åra. Kommunen har hatt fokus på å ta vare på mest mogleg av Hemsedal sin urørte natur og har konsentrert utbygginga for det meste rundt Holdebakken, Totteskogen, Røggelia og ved Solheisen i Grøndalen. Det er regulert store områder for næringsutvikling kring Svøo. Kommunen har stått for grunnlagsinvesteringar. Her finn ein for det meste verksemder innan småskala-produksjon, byggog anlegg. Etter ein bevisst satsing har ein etablert «veksthus» innafor ulike bransjar. Dette har gjeve grobotn for etablering av kunnskapsmiljø (teknologi, kreative næringar) der fleire unge har flytta til bygda, noko som har ført med seg ei auke i talet på heilårsarbeidsplassar. Hemsedal er i framkant når det gjeld tilrettelegging for bruk av digitaliserte løysingar. Det er bygd om lag 3000 senger i Totteskogområdet og ein har satsa på å kombinere næring med fritidsbustader. «Senger i næring» er framleis ein sentral arealpolitikk, og ein ser ei klar dreining frå volum til kvalitet med redusert utbyggingstakt. Handlegate frå Trøym sentrum til Fyritunet står no fram med koselege kafear, barar og nisjebutikkar. Gåande og køyrande er skilt frå kvarandre med aktivitetsområder og moglegheiter for rekreasjon i same området, medan sentrum har fått mange fine små butikkar, kafear, restaurantar og produkt frå lokale produsentar. Bygga vender mot elva og Bruøyne og Øya har blitt flotte rekreasjonsområde.

- **Kommuneplanens arealdel** med underliggende reguleringsplaner gir føringer for arealbruken i kommunen og for standard og utforming av bygg. Det stilles også krav til miljø, sikkerhet, utearealer, parkering, støy, mv. I arealplanene er det ikke satt av tilstrekkelig areal til plasskrevende industri.
- **Energi og klimaplan for Hemsedal kommune (2019-2022)**
Som det går fram av visjonen til kommunen og gjennom ulike prosjekt, har det lenge vore eit hovudmål for Hemsedal kommune å ivareta sine natur-, kultur- og miljøkvaliteter. Kommunen som reiselivsdestinasjon opplever sterk vekst med mange store utbyggingsprosjekt. Det er ei krevjande utfordring å møte denne utviklinga samtidig som kommunen sitt natur-, kulturlandskaps- og miljøverdier skal verte ivareteke. I høve rikspolitiske retningslinjer skal utbyggingsmønsteret i kommunane baserast på prinsipp om samordna areal- og transportplanlegging. Transportbehovet skal vurderast ved all arealplanlegging. Nye utbyggingsområder skal planleggast og lokaliserast slik at dei ikkje er utsatt i høve til mogeleg auka hyppigheit av ras og flaum. Kommunen skal legge vekt på klimatilpassing i sin beredskapsplanlegging. Ein sentral utfordring i plansamanheng er at det kan vere motsetnader mellom kommunen sine vekstmål og dei måla som er fastsett i energi- og klimaplanen.
- **FIFA planen** (Friluftsliv, idrett og fysisk aktiviteter 2023-2027) Planen består av status, behovsvurdering, målsetjing og handlingsplan (prioriteringar). Formålet med Friluftslivets

ferdselsårer prosjektet er å fremje planlegging, opparbeiding, skilting, merking og kartfesting av samanhengande nettverk av ferdelsårer i kommunen. Planen skal skape ei felles forståing for målsettinga med arbeidet og betre avklaring av dei ulike partnerane sine oppgåver og roller den skal bidra til at ulike interesser avstemmast og ferdig plan vil innehalde ei vurdering av aktivitet og framtidige behov. Ut frå ei behovsanalyse (manglar og forbetningspunkt som er avdekka) vil kommunen med utgangspunkt i målsettinga, vurdere dei ulike aktivitetstiltak som skal prioriterast dei næraste 4 år og ferdig plan vil innehalde forslag til prioritering av tiltak basert på dei måla som er sett for arbeidet. Nasjonal database for tur- og friluftsruter: er en felles nasjonal database for turruter som er knytt opp mot eit forvaltningsregime. Det betyr at ein kommune, lag eller organisasjon har ansvar for tilrettelegging som skilting og merking av turruter

- **Bustadpolitisk plan 2022-2030 (På høring)** Planen skal skape ei heilskapleg og langsiktig ramme for å løyse kommunen sine noverande og framtidige bustadutfordringar og den skal legge føringar for bustadutvikling generelt og for målretta tiltak for innbyggargrupper med særskilte behov.

3 PLANPROSESS OG MEDVIRKNING

3.1 POLITISK FORANKRING

Strategisk næringsplan er prioritert i kommunal planstrategi 2020-2023, vedtatt i Hemsedal kommunestyre 5.11.2020 i k-sak 114/20. I planstrategien er planbehovet beskrevet: *Kommunen sin Strategisk næringsplan er frå 2015. Hovudmåla i planen står framleis fast, og tiltaka som er definert vert vurdert som gode. Reiselivsnæringa jobbar med utforming av ein reiselivsstrategi. I tillegg vert det jobba med sertifisering av destinasjon som bærekraftig reisemål. Kommunen sin utbyggingspolitikk er ei sentral del av næringsplanen. Det er førebles ingen signal om at ein ynskjer å gå bort frå «varmsengspolitikken» - senger i næring. Planen har varighet til 2022 og må reviderast i inneverande valperioden. Det er samstundes ønskeleg å oppdatere næringsplanen i høve resultat knytt til reiselivsstrategien for kommunen.*

3.2 ORGANISERING AV ARBEIDET

Kommunestyret er prosjekteier og oppdragsgiver. Kommunestyret fastsetter planprogram og vedtar endelig plan.

Formannskapet gjør nødvendige prosessvedtak, som å legge planprogram og planforslag til høring, fram til vedtak i kommunestyret.

Prosjektansvarlig er Kommunedirektør.

Formannskapet vedtok på møte 20.2.2024 (F-Sak 15/2024) at administrasjonen bes om å utarbeide en sak der formålet er å opprette et oppgaveutvalg for Strategisk Næringsplan og kommuneplanens arealdel.

Oppgaveutvalget bør være sammensatt av representanter fra politikere, HTTL, næringslivsrepresentanter, bondelaget, grunneiere og administrasjonen. Andre kan også bli med på deler av arbeidet ved behov. Prosjektledelsen legges til planavdelinga i teknisk etat.

3.3 HOVEDTEMAER OG PROBLEMSTILLINGER

Gjennom arbeidet med strategisk næringsplan bør disse temaene ses nærmere på, utredes, prioriteres og behandles:

- Fremtidens næringsliv
  - Hvilke næringer har kommunen i dag som kan forventes å vokse framover?

- Menonrapporten peker på sentrale fremtidsnæringer for kommunene. I hvor stor grad er det sammenfall med situasjonen og fremtidsbildet for Hemsedal? Hva er mulighetsrommet for Hemsedal?
- Har kommunen noen styrker som per i dag ikke blir utnyttet i tilstrekkelig grad av næringslivet?
- Hvilke megatrender er det ute i verden, og er det noen av disse vi har særlige forutsetninger for å ta del i?
- Næringslivet i Hemsedal
  - Status og utvikling av næringslivet
  - Næringspolitiske hovedvisjoner og indikatorer
  - Bransjesammensetning
  - Reiseliv
  - Landbruk
  - Kultur og samfunn
  - Andre næringer
  - **Evt en ny inndeling: Eksisterende næringer, Gründerskap og innovasjonsmiljøer, Landbruk, Reiseliv, Nye næringer, Grønn konkurransekraft, samarbeid og nettverk**
  - Særlige fortrinn og utfordringer (Evt SWOT)
  - Næringslivet i Hallingdal
  - Planavklarte arealreserver næringstomter/næringseiendom
- Bærekraftig næringsliv som konkurransefortrinn
  - Hvilke bærekrafts mål skal vektlegges og hvorfor?
  - Hvordan skal bærekraftig næringsutvikling måles? Bærekraftig destinasjon, Bærekraftsløftet Viken? Annet?
  - Har regionen bransjer eller enkeltbedrifter i dag som kan ledes i en mer bærekraftig retning, og i så fall hva kan kommunens rolle i dette være?
  - Hvordan kan vi som kommune bruke et bærekraftig næringsliv til å bli et enda mer attraktivt sted å bo?
  - Hvilke styrker har kommunen i dag som gjør at kommunen/regionen kan utvikle et næringsliv som i enda større grad enn i dag bringer verden i en mer bærekraftig retning?
- Arealpolitikk
  - Sentrale begrep
  - Nåsituasjonene Hemsedal kommune
  - Ringvirkninger av senger i næring kontra fritid
  - Markedsvurdering av kjerneområdet
  - Arealpolitikk utenfor kjerneområdet
  - Presisering av kommuneplanen
- Kommunens- og regionens rolle med tanke på handlingsrom, virkemidler og utvikling
  - Som planmyndighet
  - Som grunneier
  - Kommunale utbyggingsavtaler
  - Samarbeid med utbyggere
  - Har Hemsedal og Hallingdal regionen virkemidler som kan bidra til vekst i eksisterende næringsliv som i for liten grad brukes, og hvordan kan disse i større grad tas i bruk?
  - Hvordan kan Hemsedal og Hallingdal støtte og tilrettelegge for klyngesamarbeidet?
  - Hvilke aktører i kommunene er førstelinje mot næringslivet, og hvordan opplever næringslivet kontakten med disse?
  - Hvordan kan de ulike avdelingene i kommunene fremstå sømløst overfor næringslivet?

- Hvordan kan kommunene best balansere rollene som utviklingsaktør og myndighet overfor næringslivet?
- Hvordan kan næringslivet bidra til at kommunene oppnår sine mål for samfunnsutvikling?
- Kompetanse og samarbeid
  - Hvordan kan samarbeidet med Norges største Tech Event, StartUp Extreme utvikles og gi enda større ringvirkninger med tanke på nyetablering og kunnskapsoverføring?
  - I hvilken grad får næringslivet tak i riktig kompetanse? Hva slags kompetanse er det vanskelig å få tak i?
  - Digitaliseringen får større og større betydning i alle bransjer, og digitaliseringskompetanse blir stadig viktigere. Bidrar utdanningssystemet i regionen til å tette dette kompetansegapet?
  - Hvordan kan regionen bidra til å løfte den digitale kompetansen i næringslivet?
  - Er det strategisk viktige utdanningsretninger som Hallingdalsregionen bør satse sterkere på?
  - Hvordan kan Hemsedal bidra til å styrke samarbeidet mellom Campus Hallingdal og næringsliv og offentlig sektor?
  - Hvilke møteplasser bør opprettes eller utvikles for å styrke samarbeidet?
- Hemsedals fritidsboligeiere
  - Hemsedal har om lag 3000 fritidsboligenhet og det er om lag 25 000 i Hallingdal totalt. Hvordan kan varehandelen Hemsedal tilrettelegges for ytterligere vekst inn mot fritidsboligsegmentet?
  - På hvilke måter en tilrettelegge for økt verdiskaping fra eksisterende fritidboligmasse?
  - Hvordan kan Hemsedal i enda større grad dra nytte av den kompetansen og de ressursene fritidsboligeierne besitter?.
- Bo og blilyst
  - Hvordan kan en offensiv og variert boligpolitikk bidra til å gjøre Hemsedal til et enda mer attraktivt sted å bo?
  - Hemsedal har i dag veldig knapt med næringsarealer. Finnes det noen avbøtende tiltak, og hvilken betydning har dette for næringspolitikken?
  - Attraktive sentrum blir mer og mer viktig for at folk trives der de bor. Hvordan kan kompetanseoverføring fra Smart Fjellbygd Tøym og samarbeid få forgang i planene for utbygging av sentrum fra Skogstad bru til Fyri.
  - Det er ingen endelig avklaring på Ringeriksbanen. Hva kan Hemsedals næringsliv og kommunen gjøre for å sikre utbyggingen, og hvilken betydning vil en slik utbygging kunne ha?
  - Hvordan sikre flere statlige arbeidsplasser til Hemsedal?
- Landbruksnæringen
  - Hvordan kan turistnæringen og landbruket i Hemsedal samhandle tettere og samarbeidet styrkes?
  - Hvordan kan landbruksressursene brukes inn i andre næringer?
  - Hvordan kan en tilrettelegge mer for tilleggsnæringer og småskalaproduksjon, utvidet matproduksjon, utmarksopplevelser m.m.?
  - Hva kan gjøres for å sikre et bærekraftig landbruk? Nye produksjonsmetoder m.m?
  - Hvordan stimulere til økt beiting med fokus på å vedlikeholde kulturlandskapet?
  - Hvordan stimulere til alternativ bruk av tre?

I arbeidet med næringsplanen vil det komme opp momenter og innspill til tema som skal behandles i andre sammenhenger. Samtidig vil momenter fra arbeidet med næringsplanen bli tatt med videre inn i det pågående kommuneplanarbeidet

3.4 MEDVIRKNING OG PLANPROSESS

Vi ønsker at alle med interesse for næringspolitikken i Hemsedal får mulighet til å uttale seg. Planprogram og planforslag vil sendes på høring til:

- Statsforvalteren i Oslo og Viken
- Buskerud fylkeskommune
- Regionrådet i Hallingdal
- Ungdomsrådet
- Hemsedal Turisttrafikklag
- Hemsedal fritidsboligforening
- Bondelaget

Det vil bli informert om arbeidet i Kommuneposten og på kommunens nettsider.

I løpet av planprosessen vil arbeidsgruppa invitere til møter med næringslivet, grunneiere, representanter fra landbruket og ungdomsrådet. Eventuelt også andre etter behov

Planprosessen blir lagt opp med medvirkning i kunnskapsinnhentingfasen og underveis i utarbeidelsen av planforslag.

Milepæler:

1. Planprogram behandles politisk og legges ut til offentlig ettersyn
2. Arbeidsgruppa begynner kunnskapsinnhentingfase for å få oversikt over behov og status. Relevante parter inviteres til å komme med innspill til beskrivelsen av behov og status, og øvrige innspill til planprogrammet.
3. Eventuelt revidering av planprogram etter høring.
4. Politisk behandling og vedtak av planprogram.
5. Arbeidsgruppa utarbeider utkast til planforslag. I denne fasen vil hoveddelen av medvirkningsarbeidet foregå. Fagpersoner, interessegrupper, næringslivsaktører, politiske råd m.fl. blir invitert inn i arbeidet. Dette arbeidet går i flere, delvis overlappende, faser:
  - I. Status næringslivet pr i dag
  - II. Utviklingsmuligheter det grønne skiftet
  - III. Strategier, mål og tiltaksplan
  - IV. Arealpolitikk
6. Planforslaget behandles politisk og legges ut til offentlig ettersyn
7. Arbeidsgruppa går gjennom høringsinnspill og gjør eventuelt endringer
8. Politisk sluttbehandling av plan

4 FRAMDRIFTSPLAN

Milepæl	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Juni	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	Jan
Behandling av forslag til planprogram		X											
Planprogram ut på høring		X	X										
Vedtak av planprogram				X									
Administrativt arbeid med planforslag			X	X	X	X	X	X	X				
Medvirkningsarbeid				X	X			X					
Førstegangs behandling av planforslag										X			
Planforslag ut på høring										X	X		
Administrativt arbeid med planforslag											X	X	
2.gongs behandling og vedtak av plan													X

Prosessplan

Prosjekt: Strategisk Næringsplan Hemsedal kommune

Tidsrom: 2024-2030

1. Planprogram med høringsutkast besluttes
Politisk forankret i formannskapet og kommunestyret. Utlegg 6 uker. Off. ettersyn. Innspillene vedtas i justert høringsutkast F-skap og K-Styre

4. Orienteringssak
Formannskapet evt kommunestyre

6. MEDVIRKNING
Temaplan- strategisk næringsplan høring
Politisk forankret i formannskapet og kommunestyre inkl. fremtidsscenario 2030. Utlegg 6 uker. Off høring og ettersyn.

TID →
Ønsket resultat

2. KUNNSKAPSGRUNNLAG:
Forstå - Behov og muligheter hos næringen og politikerne. Forankre kunnskapsoverføring hos administrasjonen

3. Definere FOKUSOMRÅDER samt teste og spisse. **Samskaping**

5. UTFORMING AV DOKUMENTET

7. FERDIGSTILLING Strategisk Næringsplan
Visualisere og levere des 2024

Januar   Februar   Mars   April   Mai   Juni   Juli   August   September   Oktober   November   Desember

INNSIKTSFASE

Hvem er vi?

KONKRETISERINGSFASE

Hva vil vi?

GJENNOMFØRINGSFASE

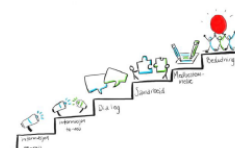
Hva gjør vi?

AKTIVITETER

Innsiktsfase:
Samfunnsplan, tidligere næringsplan fra Hemsedal kommune, forstudie gründerhub, boligpolitisk plan Hemsedal skrivebordsanalyse av andre kommuners næringsplaner, Bo og bilystarbeidet, rapporter, Menon, Distrikssenteret, Telemarkforskning, NHO, Buskerud m.m.

Workshop m/Næringslivet og politikere, Kommuneadm,HTTL, grunneiere, investorer, Hallingdal næringshage, Hallingdal etablerersenter, ungdomsrådet, bondelaget, HIL_StartUp Norway, Studenter m.m. Questback, Innspill digitalt

Konkretiseringsfase:
Systematisere og spisse planen, orienteringssak formannskapet, kommunestyret, Samarbeid med styret i HTTL, Arbeidsgruppe kommuneadm. med bla Kultursjef, landbruksavdeling, samfunnsplanlegger m.m.

Gjennomføringsfase
Presentasjon og visualisering av planen med tiltaksplan. Langsiktige samt kortsiktige tiltak 2024-26